
Evigheden og Vaaren

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Evigheden og Vaaren

4

Evigheden og Vaaren

Evigheden og Vaaren

Genoptrykt i "Liv og glade Dage" Pag 60-69[1]

Evigheden og Vaaren.

Jp 15/3 1936

Af Sognepræst Kaj Munk.

Vore digters Førstemand - aah nej, ikke saa længe Henrik Pontoppidan lever - men altsaa en af vore førende Digtere fejrede forleden Frederik Poulsen i Anledning af, at dette besynderlige Aandsbillede fyldte 60, med et Kvad, der var een høj Jubel over, at det er Mennesket beskaaret at krepere som et andet Kreatur. "Som en lang Dag er Livet. Efter den kommer der en Aften. Du kan ikke baade bruge dine Dage og haabe paa at beholde dem", synger Digteren, og videre: "Der gives under Solen to Slags Mennesker, de taknemlige, som nærer sig af Nuet, og de utaknemlige, der lever i Ønsket om andre Opholdssteder. Der er et Par Stykker, som tør sige det, og som aabent vrager Oxfordvejen", hedder det lige ud ad Landevejen, og derefter toner Digtet ud i et Tillykke til *Fødselaren*, "hvem Livet skænkede af fulde Skaaler; Viden og Skønhed".

Saadan digter nu om Dage med Kæmpebogstaver i en gevaldig Avis det ypperste af dansk Aand, mens Stæren udenfor hans Vindue fløjter om Vaaren, der er ved at vende tilbage, og Livet, der ikke kan dø. Der ligger foran mig et gammelt Hæfte med Digte i fra forrige Tider, Oehlenschlägers Aarets Evangelium i Naturen og Mennesket.

Hver Vaar, naar Taagerne flygte hen,
da fødes det lille Barn Jesus igen.
Den Engel i Luft, i Lund, i Ely,
det er vor Frelser, det er ham selv.
Derfor Naturen saa huldt og skønt
sig fryder og klæder i Haabets Grønt.

Vi vender de gulnede Blade og kommer til Digtet om Simon Peder, der sidder i sin Baad med Snøren ude og kigger ind mod Sommerens Blomstermylder paa Engen:

Og for Peders Øje føje
Lilier sig til Lilie blid;
og mens Blomsten viger, stiger
frem en Yngling liliehvid.

Og de blaa Kærminder svinder
for hans Øjne himmelblaa;
Kindens Rosenbuer luer
der, hvor nys han Roser saa.

Og de smaa Aurikler vikler
sig i gyldne Lokker smukt.
Tulipaner bølge, dølge
Skuldren i en Klædebugt.

Og de høje Straaler bøje
om hans Tinding sig med Lyst.
Og den Sang, som lyder, bryder
ud nu i hans hulde Røst:

Ser dit forhen blinde Øje nu engang sin Skaber dog?
Har det endelig da lært at tyde dette stumme Sprog?
Finder det i Blomsterflokkens Glans, i Fuglens muntre Sang,
Kildens Røst, i Skovens Svale, Vindens Pust og Solens Gang,
Tidens gamle Runestene, Bardeharpens høje Lyd,
Skjaldens Sang, den vises Grublen, Heltens Daad og Kvindens Dyd,
ikke blot en Glans, som slukkes, ej et Liv, som dræbes brat,
men en evig Dag, som bryder frem igennem Gravens Nat?

— — —

O da læg din ringe Mede, kast den hurtigt fra dig her;
Fisk du ikke mer skal fange, du skal fange Mennesker.

Ja, saadan forkyndte Skjalden for et godt Hundredaar tilbage, og i denne Forkyndergerning saa han sit Kald. Henrykt skuede han Tilværelsens Dejlighed, og i dobbelt Henrykkelse anede han, at Prikken over i'et i denne Dejlighed just var, at den havde et højere Budskab at bringe end sig selv, den var i sin Grund baaret af Aand, og derfor vidnede dens Skønhed midt i al sin Forkrænkelighed om Uforkrænkeligheden.

*

Men det er altsaa i vor nøgterne Epoke noget romantisk Sværmeri i et ungt Skørhoved af tysk Afstamning. Vor Funkistids Digter er tilfreds med paa rimløse Vers at fastslaa, at man kan ikke baade bruge sine Dage og haabe paa at beholde dem. Det lyder mere som et Stykke hentet ud af Regnebogen end som et Digt. Og hvis Livet var Reguladetri, var der vel ikke andet for end at bøje Hovedet og give den bistre Regnemester Ret. Men der var altsaa engang - o Eventyr! - da Digteren ikke hed Jensen, men Oehlenschläger, og

da han saa det som sin Opgave at søge en dybere Sammenhæng i Tilværelsen end den forholdsvis ligegyldige, der hedder Arveligheden; da han vidste f. Eks. saadan en Ting som, at Bøgeskoven er hellig; ”saa huldt til den hellige Bøgeskov det vinkte mig”.

Overdaadigt forunderligt er det at høre, at Menneskeslægten kan inddeles i ”de taknemlige, som nærer sig af Nuet, og de utaknemlige, der lever i Ønsket om andre Opholdssteder”, hvilke sidste skal høre til Oxfordgruppens Stamtræ. Jeg kigger atter i det gulnede Blad foran mig:

Kom, Blomster, vi hører tilsammen vi, kom, vakre Glut,
og slyng dig med tryllende Sympati om denne Luth;
og bæv, som om Zefir bevæged dit Blad, under Strengenes Klang,
saa synger vi hver vor Skaber glad en Morgensang.

Nogen større Utaknemlighed over Tilværelsen røber disse Linier formentlig ikke. Og jeg mindes nogle smukke Ord, denne Digter som ældre lod falde i en Samtale med H. C. Andersen, at noget Krav paa evigt Liv havde vi Mennesker saa langt fra, men vilde Gud efter denne skønne Tilværelse skænke os endnu en paa en anden Klode, kunde vi kun tage imod det som en ny uendelig Naade.

Eller tænk paa hans Digterbroder Grundtvig; hvor var han livskær, hvor var han jordglad, hvor var han til Roden af sit Væsen gennemstrømmet af Taknemlighed over ”det gode Liv hernede”: ”Er Livet alt lifligt herneden”, ”Og Hvilen, vi alt smagte her, vi ved er mer end Møjen værd”, ”At sige Verden ret Farvel, i Livets Gry, i Livets Kvæld er lige tungt at nemme”.

Og hans store Forgænger i Salmeembedet, Kingo, var saavist ikke fremmed for Glædens Toner: ”Nu rinder Solen op af Østerlide - vær glad, min Sjæl, og lad din Stemme klinge - hver Morgen i min Skaal en Naade uden Maal til mig nedflyder”. ”Vaagn op og slaa paa dine Streng, syng mig en dejlig Morgensang, o kære Sjæl, stat op af Senge, gør med din Tak en Himmelgang” ”Op, min Sjæl, thi Sol er oppe, Straalerne paa Huset *ler*”.

Eller Brorson, der blev stum midt i Sangen af Betagelse over Livets Rigdom: ”Hvad skal jeg sige? Mine Ord vil ikke meget sige.”

Eller Ingemann, der siger det med rene Ord for Pengene, at ”dejlig er Jorden”.

Fra Betragtningen af Skabningens Under løftes vore Øjne til Skaberen. Jo dybere vi elsker dette Liv, des beskere bliver os Døden. Jo dybere vi kigger ind i denne Tilværelses Uudtømmelighed, des klarere aner vi, at han, der kan alt dette, maa ogsaa kunne ufatteligt mere; at rejse Støv fra Grave og iføre Forgængelighed Uforkrænkelighed er Bagateller for ham. Et evigt Liv bliver da for os ”en ny uendelig Naade”. ”Taknemlig”, sagde Matematikdigteren; ved han da ikke, at taknemlig er et religiøst Ord, ja, et kristeligt Ord? Den skønne, ydmyge Landsbyfromhed folder de kantede Hænder med Bekendelsen, at ”der er møj aa seie Tak for”.

*

Og saa har vi endda hidindtil kun talt om Lykkens Yndlinge, de, der fik Øjne til at se Livets Liflighed med og slap for Hovedpine til at fordærve Synet. Arbejdsløshedens Tal

ligger i denne Uge om ved de 130,000! dertil kommer de Titusinder af lockoutede. Og Skrig fra Sindssygehospitaler og Suk fra Sygestuer. Og fattige og plagede. Og Tyskland, der marcherer ind i Rhin-omraadet, og Frankrig, der gør sig rede til en ny Masseproduktion af Invalidler. "Som en Lang Dag er Livet" - ja, det er jo ikke engang sikkert; men ellers er der dem, den Dag kan være mere end lang nok for. Andersen havde Mod til at svare Oehlenschläger, at saadan kunde Aladdin sige, naar han stod med Appelsinen i Turbanen, men hvad med dem, der "kastes ind i Livet med et sygt Legeme, en kuert Aand, føres ind i de bitreste Forhold til Sorg og Savn?

- Uret kan Gud ikke øve, han vil give Erstatning, løfte og løse det, vi ikke kunde". - Ja, der er Tingen; det lyder meget flot med, at man kan ikke baade bruge sine Dage og haabe paa at beholde dem; men den, der maaske nok fik Dage, men aldrig Lov til at bruge dem, hvad han? Faar han blot en lang Næse med Ret til at tage samme med sig i Ligkisten? Jeg kan forstaa, at Mennesker kan være fødte med afstumpede Trosorganer og vingeløs Fantasi; jeg kan forstaa, at de som Trælle af Sandsynligheden kan staa og stirre paa en Grav og mumle: Her ender altsaa det hele; men at *det* er noget at raabe Hurra for, faar jeg aldrig ind i mit Hovede, endsige andet Steds.

*

Jeg træder udenfor Havestuedøren en Aften, Stjernerne ses ikke for Taage, Luften er midt mellem fryse og tøj, Søen er endnu islagt, og Pletter af halvsnævset Sne bryder Mørket imellem Træerne. Men nede fra Sivkanten lyder med eet et Vibeskrig, og fra en Vaage - jo, saa min Sandten er det Blishønen, der er kommet! Ser vi rigtigt til, er det hvide i Mørket nok ikke bare Sne; det kunde godt træffe sig at være Klynger af Vintergækker. Morgenen derefter er Luften grødefuldt mild, og hvor der i Gaar fløj otte Agerhøns op i Flok, gaar i Dag kun to paa Vingerne - de har altsaa allerede parret sig ud. Du gode, hellige, kære Gud, saa faar man da Lov til endnu en Gang at opleve Vaarens Vidunder - jo, hør bare, det er Viben, det er virkelig Viben igen! Vi maa have Stokken i Haanden og ud paa en Morgentur.

Knib, knib! Nordenvind,
bed min Kind,
bed mit Sind.
Hej, hop! Frisk til Fest,
ind fra Vest
danser Blæst.

Dryp, dryp! Glade Lyd!
Istapspryd
dør af Fryd.
Pip, pip! Gække, giv
kold og stiv
Sne lidt Liv.

Sjap, sjap, Frost og Tøs
Kamp gaar løs.
Stæren nøs,
tisch, tisch, Vaarens Pris.
Skiftevis
Sol og Dis.

Hvidt, hvidt, mens det sner,
Stæren ser
ned og ler:
Tro, tro, aldrig klang
sidste Gang
Vaarens Sang.

Kaj Munk.